

Toelichting en vragen bij de Open brief Ineos Project One

1. DE GEVOLGEN VOOR MILIEU EN KLIMAAT

De milieu- en klimaatgevolgen van Project One mogen we niet onderschatten. Wij wensen dat deze gevolgen getoetst worden aan bestaande verdragen en regelgeving. Wij gaan ervan uit dat Project One in strijd is met het Klimaatakkoord van Parijs, dat juist 'geldstromen wil bevorderen naar broeikasgasarme en klimaatveerkrachtige ontwikkeling.'

Vooraf het feit dat Project One goedkoop maar zeer schadelijk schaliegas uit de VS (zie eigen communicatie Ineos) wil gebruiken baart ons zorgen. Schaliegas bestaat voor ongeveer 95% uit methaan, een broeikasgas dat 25x schadelijker is dan CO₂. In de VS zelf veroorzaakt de ontginning aanzienlijke milieuschade: vergiftiging van grondwater, methaanlekken, aardbevingen en bewezen aantasting van de gezondheid van de omwonenden. Schaliegaswinning is een energie-intensief proces dat behalve methaan- ook CO₂- uitstoot met zich meebrengt zowel tijdens de ontginning, het transport, de overslag als de omzetting in de ethaankraker. Hoewel de milieuschade deels wordt geïmporteerd in Vlaanderen, ondermijnt steun aan Project One zonder twijfel ook de eigen Vlaamse klimaatdoelstellingen voor CO₂-reductie.

Een nieuwe factor van onzekerheid over de beschikbaarheid, prijs en afzetmarkt van schaliegas is het klimaatbeleid van de nieuwe Amerikaanse regering. De VS heeft zich opnieuw aangesloten bij het Akkoord van Parijs. Ook Europese heffingen en reguleringen zullen de schaliegasprijs naar alle waarschijnlijkheid beïnvloeden. Europa kan de import en ontginning van schaliegas zelfs volledig verbieden. Enkele Europese landen hebben die stap al gezet, tot onze tevredenheid. Ook in het Vlaams parlement werd reeds een resolutie in die zin ingediend (april 2019).

Daarnaast is er het bijna onoplosbare milieuprobleem van de plastickeutels met hun enorme impact op biodiversiteit, ecosystemen, waterkwaliteit en de voedselketen. Behalve in de haven zijn deze korrels massaal aanwezig in vogelbroedgebied. De opruimkosten nemen alsmaar toe, maar blijken niet begroot te zijn door de verantwoordelijke bedrijven, waaronder Ineos. Afspraken hierover met Ineos lijken onbestaand, afgaande op alle opruiminitiatieven die Port of Antwerp al heeft moeten ondernemen sinds deze massale vervuiling aan het licht kwam (Het Laatste Nieuws 07/11/2019).

2. HET FINANCIËEL-ECONOMISCHE LUIK

Om de kosten te drukken maakt Ineos handig gebruik van gratis uitstootrechten binnen het ETS-systeem. Het kan zodoende uitstootrechten 'sparen'. Gevolg is dat het bedrijf voor zijn uitstoot niet betaalt maar zelfs geld toe krijgt. Aan dit voordeel komt onherroepelijk een einde nu Europa bezig is om dit systeem van uitstootrechten te verstrengen. Dit zal de kosten onvermijdelijk doen stijgen.

Volgens het recente rapport van Fairfin (Bankwijzer Fairfin, dec 2020) financieren BNP Paribas, ING, KBC en Deutsche Bank Ineos al sinds 2016 met samen € 3 miljard aan leningen en de uitgifte van obligaties. Volgens onderzoek van Press Release Lyndhurst (October 21, 2020) worden deze leningen deels gebruikt om de drie enige aandeelhouders tot € 300 miljoen dividenden uit te keren. Deze dividenden worden versluisd naar belastingparadijzen, waaronder het eiland Man (VK) en Monaco, waar Jim Ratcliffe, topman van Ineos, sinds kort woont. Man en Monaco staan op de lijst met belastingparadijzen van de Belgische fiscus. Steun aan Ineos is dan ook in strijd met het federale regeerakkoord, dat steun- en relance-maatregelen voor ondernemingen die actief zijn in belastingparadijzen uitsluit.

Omdat de banken de investering in Project One toch riskant achten, willen ze enkel over de brug komen mits er een waarborg is door de PMV (Participatie maatschappij Vlaanderen) van 250 à 500 miljoen Euro. Deze zeer hoge waarborg is toegekend op basis van een advies van het Agentschap Flanders Investment & Trade, hét aanspreekpunt voor internationaal ondernemen in Vlaanderen. De Vlaamse regering heeft al een principiële beslissing genomen voor een borgstelling tegen dit bedrag, maar de finale toewijzing is nog niet gebeurd. Ook kennen we de afspraken niet die in de geheime overeenkomst staan tussen Ineos en de Vlaamse regering (Memorandum of Understanding, januari 2019). We merken ook op dat het strijdig is met de Vlaamse basisregels voor garanties door de PMV, dat Ineos zijn andere leningen kan aanwenden voor dividenden aan aandeelhouders. Indien dit project getoetst zou worden aan de voorwaarden van Vlaio voor innovatiesteun sinds 1 januari 2021, zou het resultaat ongetwijfeld negatief zijn.

De wankel economische haalbaarheid van het overblijvende deel van het project wordt verder ondermijnd doordat ook de wereldwijde productiecapaciteit voor ethyleen oververzadigd is. Die overproductie neemt in de komende jaren nog toe, als de investeringen die wereldwijd in de pijplijn zitten worden meegewogen. De huidige korte opflakking van de vraag naar ethyleen voor (wegwerp)plastics door de coronapandemie doet daar niets aan af. In Europa is bovendien met de Green Deal terecht een sterke trend ingezet naar minder plastic, meer recyclage, het invoeren van statiegeld en een mogelijke heffing op het produceren van plastics. Het lijkt de logica zelve dat producenten gaan meebetalen aan de milieukosten en de kosten voor afvalverwerking van hun producten. Dergelijke heffingen zijn niet toevallig belangrijke onderdelen van de financiering van de Green Deal en het Europese coronaherstelfonds. Uit dit laatste fonds zal Vlaanderen een forse € 2 miljard krijgen, mits de ingediende projecten voldoen aan de gestelde duurzaamheidseisen (De Standaard 02/02/2021).

3. DE GEVOLGEN VOOR DE (BOVEN)LOKALE LUCHTKWALITEIT

We vragen in het bijzonder ook uw aandacht voor de (boven)lokale luchtvervuiling in het Antwerpse. U herinnert zich ongetwijfeld het project CurieuzeNeuzen, het burgerwetenschappelijk onderzoek naar de luchtkwaliteit in Vlaanderen uit 2018 waar duizenden burgers aan deelnamen. Hieruit kwam Antwerpen duidelijk naar voren als hotspot voor luchtvervuiling met stikstof en fijnstof. Deze vervuiling wordt niet alleen veroorzaakt door het verkeer en de verwarming van gebouwen, maar ook door de achtergrondconcentratie door de activiteiten in de Antwerpse haven. Die zal met een bijkomende activiteit van Project One alleen maar toenemen. Recent heeft de Stad Antwerpen haar klimaatambitie verhoogd tot het niveau van de Europese Green Deal (De Standaard 02/12/2020). De uitstoot in het havengebied wordt echter buiten beschouwing gelaten. Daardoor zal de eerder ingestelde Antwerpse lage-emissie-zone niet meer dan een zeer beperkt effect hebben. Structurele maatregelen, ook in het havengebied, dringen zich op om de luchtkwaliteit in de stad te verbeteren.

4. CONCLUSIE

Op basis van het voorafgaande kunnen we stellen dat het beoogde Project One van Ineos een achteruitgang voor het klimaat betekent, zowel lokaal, regionaal als globaal. Het biedt geen strategische meerwaarde. Het leunt zwaar op externe financiering en is daardoor extreem risicovol. Die veelvuldige risico's dreigen te worden afgewenteld op de Vlaamse burgers. Het voorgestelde Project One druist in tegen de Europese regelgeving maar ook tegen de regels van de Belgische en van de Vlaamse overheid zelf. Het zou Vlaanderen opzadelen met onhaalbare klimaatdoelstellingen en verdere vervuiling van ons leefmilieu. Het zou zeker de gezondheid van de bevolking in Antwerpen en wijde omgeving ongunstig beïnvloeden.

5. 6 VRAGEN DIE WE GRAAG BEANTWOORD WILLEN ZIEN

1. In welke mate kadert de waarborg van honderden miljoenen euro's voor dit project in een sociaal en ambitieus klimaatbeleid, dat in lijn is met de Europese, Belgische en Vlaamse klimaatdoelstellingen?
2. Hoe is de milieuschade door de schaliegaswinning globaal en lokaal op dit moment nog te verantwoorden? In hoeverre ondermijnt de steun aan dit project de Vlaamse klimaatdoelstellingen?
3. Wie worden aansprakelijk gesteld voor de stijgende opruimkosten van de plastickeutels in de Antwerpse haven?
4. Welke zijn de afspraken tussen Ineos en de Vlaamse regering, die in het geheime Memorandum of Understanding (januari 2019) opgenomen zijn?
5. Wat is de inschatting door Flanders Investment & Trade van de financiële risico's verbonden aan Ineos Project One, gezien de mogelijkheid dat holdings voortaan aansprakelijk gesteld kunnen worden voor ernstige milieuschade aangericht door hun buitenlandse dochterbedrijven?
6. Op welke basis kan Ineos Project One een kritische toetsing aan Europese, Belgische en Vlaamse regulering doorstaan?

Mortsel, 22.02.2021

Hoogachtend,
namens Grootouders voor het Klimaat, de co-voorzitters:

Bernard Hubeau

Hugo Van Dienderen,

info@grootoudersvoorhetklimaat.be

Perscontact: Koen Platevoet – pers@grootoudersvoorhetklimaat.be – 0498.51.68.42